

Foto: Nataša Müller

Znanilec novega časa

Zdi se, da ni mogoče ločiti vlog, v katerih danes nastopa. Ni mogoče zastaviti vprašanj zgolj predsedniku Republike Slovenije ali pa zgolj predsedniku Gibanja za razvoj in pravičnost. »Vloge se prepletajo, ampak s tem nimam težav. Nič drugače ne mislim ne govorim in ne delam kot predsednik države ali pa kot predsednik gibanja,« pravi dr. Janez Drnovšek in dodaja, da vsaka od teh vlog seveda zahteva svoj način dela.

S predsednikom Drnovškom smo se pogovarjali prejšnji teden, ko je v Celju obiskal župana in promoviral svojo novo knjigo Misli o življenju in zavedanju.

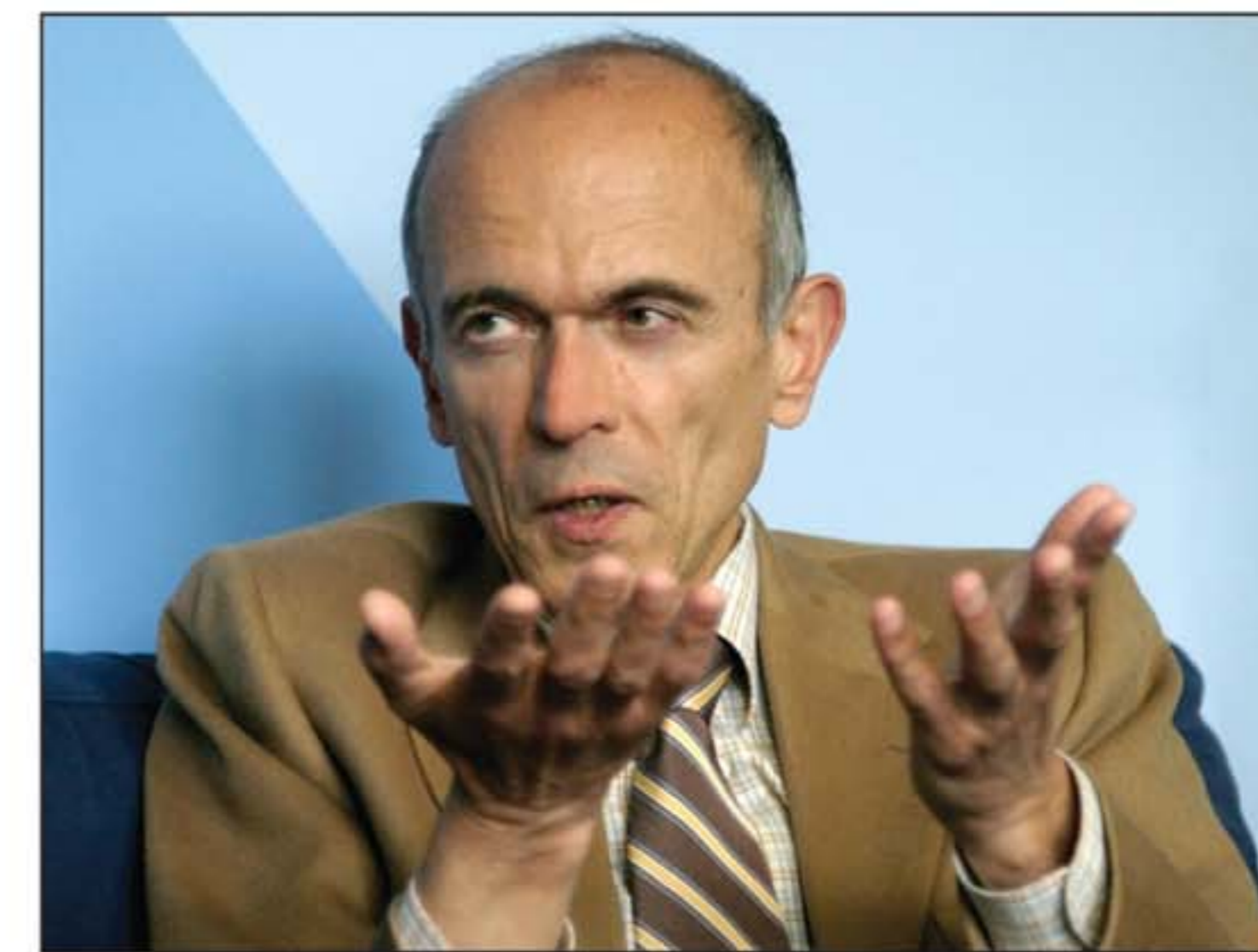
Sprašuje: **Barbara Trnovec**

Simbolni kapital, ki ste ga pridobili kot zelo vpliven politik v določenem prostoru, ste v zadnjem obdobju zastavili za nove, drugačne cilje – vsaj javnost jih tako percipira. Imate občutek, da plemenitite ta kapital?

Vsekakor. Res je prišlo do spremembe. Nekateri se čudijo, se sprašujejo, od kod izvira in zakaj, kaj pomeni. Ampak vsak človek se spreminja na podlagi svojih izkušenj, spoznanj. Bistveno pa je, kako se spreminja. Če se spreminjamo na boljše, potem je to najbrž dobro. Če postanemo bolj občutljivi za socialno pravičnost, za naše okolje, za ljudi okrog sebe, potem je to najbrž pozitivno. Nekoliko pa so spremembe najbrž povezane tudi s situacijo, v kateri se človek nahaja. Ko sem leta 1992 postal predsednik vlade, sem bil vržen dobesedno v vodo, v situacijo, ko je bilo potrebno postaviti na noge novo državo. Takrat je bilo potrebno določiti prioritete, vzpostaviti je bilo potrebno vse institucije za delovanje države in zato zgleда, kot da sem takrat dajal prednost drugim stvarim, kot jim dajem zdaj. Danes država stoji in je sorazmerno uspešna, zdaj je čas za podrobnosti, za tisto nekaj več, kot je to, da smo bolj občutljivi drug za drugega, da smo bolj pozitivni, da izboljšamo svoje medsebojne odnose in tudi ne idealiziramo več sistema, ki smo ga avtomatično povzeli z Zahoda. Takrat smo pričakovali, da bosta kapitalizem in tržni sistem ustvarila raj na zemlji. V prejšnjem sistemu smo imeli občutek, da bo vse boljše, ko ga bomo zamenjali, potem pa se je pokazalo realno stanje. Novi sistem je sicer gospodarsko bolj učinkovit, s seboj pa nosi socialne razlike, ne skrbi za okolje in tako naprej. Sedaj smo postali občutljivi za to.

Novi cilji, spremenjen način komunikacije, novo zavedanje pravkar opisane realnosti, vse to je najbrž tudi rezultat vašega osebnega prehoda na višjo raven zavesti. Kako se je to zavedanje spreminjalo?

Postopoma. Že v času, ko sem bil predsednik vlade, zlasti pa v obdobju, odkar sem predsednik države, ko sem razbremenjen neposrednega operativnega dela, sem začel stvari drugače obravnavati. Na neki točki je bil dose-

žen prelom, ko so se stvari na novo sestavile v takšni meri, da sem pognil bolj jasno črto in začel bolj odločno in razvidno delovati na novi način.

Vaša stališča in usmeritve, ki jih javno izražate, v veliki meri slonijo na izročilu krščanstva, na krščanski etiki. Ste se s krščanstvom srečali že v otroštvu ali šele kasneje v življenju?

V krščanskem duhu sem bil toliko vzgojen, kot je bil najbrž še marsikateri Slovenec. Torej spoznal sem osnove, nisem pa ga niti prakticiral niti preučeval. Sem pa zadnja leta preučeval različne religije, tako krščanstvo kot budizem in tudi druge. Živimo v krščanskem prostoru, to izročilo nam je blizu, moja teza pa je, da so si v bistvu vse religije podobne, da nosijo enaka temeljna sporočila. Vse želijo pomagati ljudem, da bi postali boljše. Človek je skozi stoletja in tisočletja ta izročila nekoliko spremenil, v osnovi pa ostajajo enaka in so usmerjena v isti cilj. Nenazadnje tudi sam prenašam ta izročila v svoji knjigi.

Ali vidite kakšne vzporednice med krščanstvom in socializmom?

Socializem je problematičen toliko, kolikor se je izvajal na napačen način, še zlasti v obdobju, ko se je vzpostavljalo. Sem proti revolucijam, zlasti takim, ki želijo svet spreminjati na bolje, začnejo pa se z nasiljem. To so slabi temelji, na katerih ni mogoče graditi nič pozitivnega. To se je pokazalo s propadom socialističnih sistemov, ki so temeljili na nasilnih revolucijah. Tudi izrodili so se, saj so nastale nove elite, politične elite, ki so živele drugače in boljše kot večina ljudi. Zato pravim, da se lahko nova družba, nov sistem, boljši svet zgradi od spodaj navzgor s spremenjenim zavedanjem ljudi. Nemogoče je te spremembe doseči od zgoraj navzdol, tako da kdo z vrha vzpostavi nov sistem.

Ena od glavnih dejavnosti Gibanja za pravičnost in razvoj je spodbujanje prostovoljskega dela. Le-to je na Slovenskem močno razširjeno in izjemno prisotno v zavesti ljudi. Se stri-

njate z oceno, da je to dediščina socializma, ki je poudarjal pomen solidarnosti?

Ne bi rekel, da je to dediščina socializma oziroma ravno toliko je dediščina krščanstva. Mislim, da je to predvsem rezultat nečesa, kar imamo v sebi, notranjega bistva človeka, ki se ob ugodnih zunanjih okoliščinah lahko izrazi. Prav to naše notranje bistvo skušajo prebuditi tudi religije oziroma njihova prava izročila, tako kot je bil tudi pravi socializem obrnjen v to smer. Skratka, mislim, da je to vezano predvsem na naše notranje bistvo in na to, da smo v osnovi pozitivni.

V vašem govoru na osrednji prireditvi ob praznovanju prvega maja, ki je letos potekala pod Pohorjem, ste odlično orisali vzroke in posledice diktature kapitala in dobička in opozorili na globalne probleme, ki se tičejo prav vsakogar med nami. Ali je sploh mogoče preseči logiko kapitala in dobička in na kakšen način?

Trg in kapital rabimo, ker pripomoreta k uspešnejšemu gospodarjenju, najti pa moramo načine, kako omejiti logiko kapitala in dobička. Da bi to dosegli, moramo delovati kot organizirana družba z visokim nivojem zavedanja. Če imamo vsi ljudje, tudi – poenostavljeno povedano – kapitalisti, visok nivo zavedanja, bomo pri svojih odločitvah upoštevali interese okolja. Ne bo nam vseeno, če tam, kjer imamo proizvodnjo, ljudje živijo v skrajno nemogočih razmerah, ker z zavestjo, da se to dogaja in da bi mi lahko na to vplivali, ne bomo mogli mirno živeti. S spremenjeno zavestjo ne bomo več pristajali na to, da logika dobička odloča o vsem v našem življenju.

Ste ljudje, kot ste vi in vam podobni, ki opozarjate na nujnost sprememb zavesti, znanilci novega, prihajajočega obdobja, ko bo, če se dramatično izrazim, dobro prevladalo nad zlom oziroma, kot bi se vi izrazili, pozitivno nad negativnim?

Absolutno! Jaz sem v to trdno prepričan in mislim, da se je to obdobje že začelo.